

Perspectiefnota 2020 - 2023

Gemeente Brummen

Inhoudsopgave	3
Aanbieding	5
Hoofdpijnen	
Financiële hoofdpijnen.....	7
Ontwikkeling financiële positie.....	8
Programma's	
1. Bestuur en veiligheid	11
2. Ruimtelijke ontwikkeling en beheer	15
3. Sociaal Domein en samenleving.....	26
4. Bedrijfsvoering en financiering	36
Bijlagen	
1. Meerjarige resultaten van alle programma's 2018-2023	42
2. Meerjarige resultaten per werkgebied 2018-2023	44
3. Uitgangspunten Perspectiefnota 2020-2023	46

Perspectiefnota 2020-2023:
Zaaknummer: Z034479
Documentnummer: 304569
Vastgesteld: B&W: 14 mei 2019

1. De perspectiefnota gaat over 2020 en verder

Het jaar is nog niet eens voor de helft voorbij of we blikken alweer naar voren. In deze perspectiefnota doen wij een voorzet voor de uitgangspunten van de begroting 2020-2023. Dit stelt u als raad in de gelegenheid om vroegtijdig kennis te nemen van de voornemens en hierin via uw besluitvorming richting te geven. Door dat te doen stelt u ons in staat om een concept-begroting op te stellen die zoveel mogelijk aan uw wensen voldoet. De perspectiefnota is nog geen concept-begroting, maar geeft een eerste beeld.

2. Er valt echt wat te kiezen

Uw raad heeft ons opgeroepen om met voorstellen te komen om financieel gezonder te worden. Tegelijkertijd heeft u veel ambities. Dat betekent dat er dus echte politieke keuzes kunnen worden gemaakt. In februari 2019 heeft u vastgesteld wat we in Brummen onder financieel gezond verstaan. We draaien er niet omheen; deze perspectiefnota voldoet niet aan dat kader. Als u een begroting wilt die in 2020 al voldoet aan de kaders van financieel gezond, dan is er geen enkele ruimte voor andere ambities.

3. De ambities in balans

In deze bestuursperiode staan vijf ambities in de schijnwerpers.

Duurzaamheid

De herijking van het koersdocument Duurzame Energie geeft inzicht in de opgave waar we voor staan en wat daarvoor nodig is. De politieke behandeling van dit document vormt de input voor de concept-begroting 2020-2023.

Sociaal Domein

We blijven ons binnen het sociaal domein richten op de volgende doelen:

- Betere zorg met minder middelen;
- De vraag van inwoners, versterking van zelfredzaamheid en eigen regie staan centraal;
- We zorgen voor nog betere ondersteuning van inwoners met een zorgvraag;
- Meer arbeidsparticipatie;
- We zorgen dat iedereen de zorg krijgt die nodig is.

Opgave in Eerbeek

De opgave in Eerbeek wordt vanuit twee programma's benaderd. Het lokale programma Ruimte voor Eerbeek bevat lokale opgaven zoals Lombok, de schoollocaties en de Eerbeekse Enk. Daarnaast verkennen we in 2019 of we met de provincie en de industrie kunnen komen tot een gezamenlijk programma Eerbeek – Loenen 2030, waarin ook grotere opgaven zitten zoals de N786, het Logistiek Centrum Eerbeek, de herstructurering van Oud Eerbeek en duurzaamheidsopgaven zoals een warmtenet.

Centrumplan Brummen

Het centrumplan Brummen wordt verder uitgewerkt via een grondexploitatie. Dat betekent dat we gewoon doorgaan met de voorbereiding en uitvoering, maar dat we de financiële kaders buiten de reguliere begroting zetten in een meerjarige grondexploitatie. De plankosten en uitvoeringskosten worden dan gedekt uit de opbrengsten van de verkoop van percelen in het plangebied.

Financieel gezond

Deze laatste ambitie conflicteert met de eerstgenoemde vier. Gelet op de financiële situatie van de gemeente is stopzetten van alle ambities de snelste weg om financieel weer vet op de botten te krijgen. Dat is echter niet wenselijk en voor een deel ook niet mogelijk. Daarom hebben we 130 mogelijkheden in beeld gebracht om financiële ruimte te krijgen die kan bijdragen aan een financieel gezondere huishouding en aan de ambities.

Met deze perspectiefnota kunt u richting geven, we zien daarom uit naar een constructieve bespreking.

Brummen, mei 2019

Het college van de gemeente Brummen

In deze financiële hoofdlijnen nemen wij u mee in het verloop van het meerjarensaldo 2020-2023 van de programmabegroting 2019-2022 naar deze Perspectiefnota 2020-2023.

bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Uitgangssituatie 2019-2023	374	634	1.256	1.256
1e bestuursrapportage 2019	19	29	29	29
Financieel gezond	1.231	1.793	1.875	1.870
Autonome ontwikkelingen	-860	-1.360	-1.786	-1.299
Nieuw beleid	-450	-450	-400	-350
Begrotingsresultaat	314	646	973	1.506
	voordelig	voordelig	voordelig	voordelig

Uitgangssituatie 2019-2023

Bij de vaststelling van de begroting 2019 bedroeg het positieve begrotingssaldo voor 2020 € 374.000 oplopend naar € 1.256.000 in 2022.

In februari 2019 heeft de raad de kaders vastgesteld om te komen tot een financieel gezonde situatie. Uitgangspunt van die kaders is om eind 2021 een algemene reserve te hebben die 40% groter is dan de ingeschatte risico's (weerstandratio van 1,4). De opgave die toen is vastgesteld ging uit van een toevoeging van € 950.000 aan de algemene reserve vanaf 2020 om bovenstaand uitgangspunt te kunnen halen.

1^e bestuursrapportage 2019

Naast deze Perspectiefnota wordt ook de 1^e bestuursrapportage 2019 aan u voorgelegd. Voor de financiële effecten in 2019 verwijzen wij u naar de 1^e bestuursrapportage 2019. De financiële effecten vanuit deze rapportage voor 2020 en volgende jaren zijn hierboven weergegeven. Deze structurele effecten laten een kleine positieve ontwikkeling van het begrotingssaldo zien van € 19.000 in 2020 oplopend naar € 29.000 vanaf 2021.

Financieel gezond

In maart 2019 heeft het college de raad 130 mogelijkheden aangeboden om uitgaven te verminderen en inkomsten te verhogen. In deze Perspectiefnota hebben wij voor ruim 1,2 miljoen aan bezuinigingen en inkomstenverhogingen opgenomen in 2020. In de programma's staan de opgenomen voorstellen opgenomen.

In de begroting 2019 gingen we er vanuit dat we vanaf 2020 budgetverhogingen zouden kunnen doorvoeren voor duurzaamheid, voor onderhoud van de openbare ruimte en groot onderhoud van wegen. Deze ambities zijn in deze Perspectiefnota flink bijgesteld. Daarnaast bevat deze Perspectiefnota pijnlijke voorstellen om subsidies te korten en om de OZB te verhogen tot het Gelders gemiddelde. Het positief effect op de begroting van deze voorstellen is ruim € 1,2 miljoen in 2020 oplopend naar ruim € 1,8 miljoen vanaf 2021. Dit is meer dan we bij vaststelling van het kader Financieel gezond in februari dachten nodig te hebben (€ 950.000 per jaar).

Autonome ontwikkelingen

We zien in 2019 een aantal negatieve ontwikkelingen waar we weinig invloed op hebben. Deze autonome ontwikkelingen leiden niet alleen in 2019 tot minder inkomsten en hogere uitgaven. Ook in 2020 en volgende jaren hebben deze ontwikkelingen een negatief effect op de begroting.

Bij negatieve autonome ontwikkelingen kunt u bijvoorbeeld denken aan een verwachte nieuwe cao voor gemeenteamttenaren of een hogere vergoeding voor raadsleden waardoor de kosten stijgen. Aan de inkomstenkant kunt u denken aan lagere inkomsten vanuit het Rijk door verlaging van het Gemeentefonds. Alle autonome ontwikkelingen leiden bij elkaar al tot een negatief effect van € 860.000 in 2020 oplopend naar € 1,3 miljoen in 2023. Hierbij gaan we er vanuit dat de risico's die we lopen in het sociaal domein kunnen worden opgevangen door ons weerstandsvermogen (zie onderdeel risico-inventarisatie 2019).

Nieuw beleid 2020-2023

Ondanks deze negatieve bijstellingen als gevolg van autonome ontwikkelingen vinden we het belangrijk en noodzakelijk om sommige budgetten te verhogen. Niet als luxe, maar omdat deze budgetten bijdragen aan ambities of omdat er in het verleden zodanig op is bezuinigd dat vasthouden aan zo'n laag budget

leidt tot kapitaalvernietiging en het doorschuiven van hogere lasten naar de toekomst. Dat past naar ons idee niet in het streven om een duurzaam financieel gezonde begroting te hebben.

Dit is de reden dat we voorstellen voor de verhoging van de budgetten op het gebied van duurzaamheid, het beheer van de openbare ruimte en het groot onderhoud van wegen in 2020 en volgende jaren niet helemaal te laten vervallen. We zien nog steeds ruimte om vast te houden aan de budgetverhogingen op deze onderdelen, maar wel minder dan we in 2019 voor ogen hadden. Daarnaast worden een aantal ambities financieel vertaald zoals Eerbeek – Loenen 2030 en inzet van een POH (praktijkondersteuner huisartsen)-Jeugd. Deze voorstellen worden bij de programma's afzonderlijk toegelicht.

Begrotingsresultaat 2020-2023

Op basis van bovenstaande voorstellen en ontwikkelingen daalt het positieve resultaat van de jaarschijf 2020 van circa € 374.000 naar € 314.000. In de navolgende jaren loopt dit positieve resultaat op naar ruim € 1,5 miljoen in 2023.

Ontwikkeling financiële positie

Risico-inventarisatie

Naast de 1^e bestuursrapportage 2019 en deze Perspectiefnota wordt de risico-inventarisatie 2019 aan u voorgelegd (Raadsvoorstel D303336). Deze risico-inventarisatie laat een totaal aan risico's zien van € 2.802.000. Op basis hiervan hebben we voldoende in de algemene reserve zitten om deze risico's op te vangen.

Weerstandsratio

De stijging van de risico's in de risico-inventarisatie wordt mede veroorzaakt doordat eind 2019 de reserve sociaal domein is uitgeput. Hierdoor moeten de risico's in het sociaal domein opgevangen worden door het weerstandsvermogen. We voorzien dat de risico's in het sociaal domein de komende jaren nog stijgen als gevolg van de stijgende zorgvraag binnen de jeugdzorg en WMO-zorg door de invoering van het abonnementstarief, het nieuwe verdeelmodel voor maatschappelijke opvang / beschermd wonen, cao-loon stijgingen voor WSW-medewerkers en huishoudelijke hulp, en meerkosten Plus Ov. Met deze stijgende risico's en een minder positieve ontwikkeling van het meerjarensaldo constateren we dan ook dat we de gewenste ratio van 1,4 dan ook nog niet halen in 2021. Dit wordt vooral veroorzaakt door negatieve autonome ontwikkelingen.

Het streven om te komen tot een weerstandsratio van 1,4 blijft overeind. Op basis van de geschetste ontwikkelingen in deze Perspectiefnota zullen we deze ratio van 1,4 in 2023 bereiken.

Ontwikkeling weerstandsratio Bedragen x € 1.000	Saldo 31-12-2018	Saldo 31-12-2019	Saldo 31-12-2020	Saldo 31-12-2021	Saldo 31-12-2022	Saldo 31-12-2023
Benodigde weerstandscapaciteit						
- Risico-inventarisatie	€ 2.768	€ 2.802	€ 2.802	€ 2.802	€ 3.052	€ 3.302
- Verwachte toename risico's			€ -	€ 250	€ 250	-
A. Benodigde weerstandscapaciteit	€ 2.768	€ 2.802	€ 2.802	€ 3.052	€ 3.302	€ 3.302
Algemene reserve						
- Beschikbare in de algemene reserve	€ 3.111	€ 3.111	€ 3.111	€ 3.111	€ 3.361	€ 3.611
- Toevoeging voor toename risico's			€ -	€ 250	€ 250	-
- Toevoeging Financieel gezond op basis van resultaat 1e burap 2019 en Perspectiefnota 2020-2023		€ 96	€ 314	€ 396	€ 723	€ 1.506
B. Algemene reserve	€ 3.111	€ 3.207	€ 3.425	€ 3.757	€ 4.334	€ 5.117
Weerstandsratio (B / A)	1,1	1,1	1,2	1,2	1,3	1,5

De toevoeging aan de algemene reserve ziet er afgezet tegen het kader Financieel gezond dan als volgt uit:

Toevoeging algemene reserve bedragen x € 1.000	2019	2020	2021	2022	2023
Algemene reserve					
- Toevoeging voor toename risico's	€ -	€ -	€ 250	€ 250	-
- Toevoeging Financieel gezond	€ 96	€ 314	€ 396	€ 723	€ 1.506
Totaal toevoeging algemene reserve	€ 96	€ 314	€ 646	€ 973	€ 1.506
Toevoeging algemene reserve volgens kader Financieel gezond					
	€ 600	€ 950	€ 950	€ 950	
Verschied tussen kader Financieel gezond en 1e bestuursrapportage 2019 / Perspectiefnota 2020-2023	€ -504	€ -636	€ -304	€ 23	€ 1.506

De programma's

Portefeuillehouders: A.J. van Hedel**Dit programma gaat over de volgende werkgebieden**

- Bestuur en Dienstverlening
- Veiligheid, Handhaving en Toezicht

Bestuur en dienstverlening

Wat willen we bereiken?

De gemeente wordt door en voor inwoners bestuurd. Het lokaal bestuur is dan ook de overheid waar inwoners het meeste mee te maken hebben. Een belangrijke taak van de gemeente is dan ook om een aantal zaken goed te organiseren die anders niet goed van de grond zouden komen. Denk hierbij aan wegenonderhoud, openbare verlichting, de keuze waar gebouwd mag worden, maar ook aan het organiseren van zorg en het inrichten van een vangnet.

Om inwoners gelegenheid te geven invloed uit te oefenen op de uitvoering van deze taken en de bijbehorende democratische besluitvorming proberen we telkens tijdig in beeld te brengen waar die beïnvloedingsruimte zit. De participatiewijzer hanteren we hierbij als hulpmiddel.

We willen dat inwoners tevreden zijn over de gemeentelijke dienstverlening, de visie dienstverlening geeft aan hoe we hier de komende bestuursperiode mee om willen gaan.

Wat stellen we voor om financieel gezond te worden?

Nr.	Voorstel	Bedrag bezuiniging / bijstelling beleid / verhoging inkomsten	Gevolgen voor inwoners / organisaties / bedrijven
16	Projectgelden vriendschapsbanden	€ 2.000 structureel vanaf 2020	Geen
76	Veteranendag 1 keer in de 5 jaar (jubileumjaren)	€ 3.500 structureel vanaf 2021	Minder waardering vanuit de gemeenschap aan veteranen.
81b	Versoberen vriendschapsbanden	€ 4.000 structureel vanaf 2021	De inzet op de vriendschapsband met Polen zal vanaf 2020 worden geminimaliseerd. In het bestuursprogramma is het accent gelegd op de contacten met Koriyama vanuit inhoud (duurzaamheid) en OS2020. Na de OS2020 kijken we verder.
82a	Inwonerspanel van 2 naar 1 onderzoek per jaar	€ 3.700 structureel vanaf 2020	Minder participatie en versterking van de kwaliteit van de bestuurlijke besluitvorming door de samenleving.

Kengetallen

Voor inzicht in de kengetallen wordt verwezen naar de Jaarstukken 2018.

Relevante (beleids)documenten

Bij de programmabegroting 2020-2023 zal inzicht worden gegeven in de relevante beleidskaders.

Veiligheid, Handhaving en toezicht

Wat willen we bereiken?

We willen een veilige en gezonde woon-, werk- en leefomgeving voor onze inwoners, bedrijven en instanties en houden daarom toezicht. Als het nodig is treden we ook handhavend op om overtredingen van wet- en regelgeving ongedaan te maken of verder te voorkomen. Voortvloeiend uit de Wet Milieubeheer moet een aantal bedrijven verplicht investeren in energemaatregelen. Deze bedrijven worden vanuit de regionale samenwerking ondersteund door middel van de MKB Energy Checkup. De Omgevingsdienst Veluwe IJssel voert het toezicht en de handhaving hierop uit.

Wat stellen we voor om financieel gezond te worden?

Nr.	Voorstel	Bedrag bezuiniging / bijstelling beleid / verhoging inkomsten	Gevolgen voor inwoners / organisaties / bedrijven
17	Reguliere uitvraag aan de OVIJ	€ 15.000 structureel vanaf 2020	<ul style="list-style-type: none"> • Kans op onzorgvuldige besluitvorming • Ruimtelijke initiatieven komen niet goed van de grond
84b	Stoppen deelname Halt in vroegsignaleringsoverleg risicojongeren (ZOR)	€ 1.900 structureel vanaf 2020	Risicojongeren zijn niet meer in een vroegtijdig stadium in beeld bij Halt.
87	Stoppen met subsidiëren van Veilig Honk routes	€ 750 structureel vanaf 2020	De honken worden opgeheven.
	Bijstelling budget zonder beleidsconsequenties	€ 3.000 structureel vanaf 2020	Geen

Kengetallen

Voor inzicht in de kengetallen wordt verwezen naar de Jaarstukken 2018.

Relevante (beleids)documenten

Bij de programmabegroting 2020-2023 zal inzicht worden gegeven in de relevante beleidskaders.

Financiële ontwikkelingen programma

Programma 1 - Bestuur en Veiligheid

	Rekening 2018	Begroting 2019 NW	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten						
Incidenteel	€ 0	€ 3	€ 2	€ 0	€ 17	€ 13
Structureel (incl. organisatie)	€ 4.750	€ 4.650	€ 4.622	€ 4.686	€ 4.719	€ 4.769
Totale lasten (excl. bestemming)	€ 4.750	€ 4.653	€ 4.624	€ 4.686	€ 4.736	€ 4.782
Baten						
Incidenteel	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Structureel	€ 518	€ 398	€ 346	€ 358	€ 315	€ 318
Totale baten (excl. bestemming)	€ 518	€ 398	€ 346	€ 358	€ 315	€ 318
Saldo excl. bestemmingen	-€ 4.232	-€ 4.255	-€ 4.278	-€ 4.327	-€ 4.421	-€ 4.464
Bestemmingen						
Toevoeging aan reserves	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Onttrekking aan reserves	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Bestemmingen per saldo	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Saldo incl. bestemmingen	-€ 4.232	-€ 4.255	-€ 4.278	-€ 4.327	-€ 4.421	-€ 4.464
	nadelig	nadelig	nadelig	nadelig	nadelig	nadelig

Financiële ontwikkelingen werkgebieden

Onder dit programma vallen de volgende werkgebieden. De bedragen zijn de saldi inclusief bestemming dus na toevoeging en onttrekking aan reserves.

Programma 1 - Bestuur en veiligheid	2018 Rek	2019 NW	2020	2021	2022	2023
Werkgebieden x € 1.000	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Bestuur en Dienstverlening	-€ 2.165	-€ 2.193	-€ 2.155	-€ 2.185	-€ 2.245	-€ 2.277
Veiligheid, Handhaving en Toezicht	-€ 2.067	-€ 2.063	-€ 2.123	-€ 2.142	-€ 2.176	-€ 2.187
Totaal 1 Bestuur en veiligheid	-€ 4.232	-€ 4.256	-€ 4.278	-€ 4.327	-€ 4.421	-€ 4.464

Toelichting financiële ontwikkelingen

Autonome ontwikkelingen

Bestuur en dienstverlening

Vanuit de 1e bestuursrapportage 2019 worden de lasten structureel verhoogd met € 77.000 voor de hogere raadsvergoeding kleine gemeente. De baten nemen structureel af met € 50.000 vanwege het wegvallen van een detacheringsvergoeding.

Veiligheid, handhaving en toezicht

De kadernota 2020-2023 van de VNOG laat een verhoging van de gemeentelijke bijdrage zien van € 141.000. De verhoging wordt veroorzaakt door niet eerder geraamde loonkosten, vrijwilligersvergoedingen en diverse exploitatiebudgetten (ICT, onderhoud materieel, huurkosten en opleiding). Daarnaast is in de kadernota meer bufferruimte voor tegenvallers en risico's en de loon- en prijsindexering meegenomen.

*Financieel gezond***Bestuur en dienstverlening**

In het kader van Financieel gezond wordt voorgesteld om structureel vanaf 2020 € 5.700 te besparen. Vanaf 2021 komt hier een bedrag van € 7.500 bovenop. Voor de voorstellen zie de tabel onder Wat gaan we doen om financieel gezond te worden van werkgebied Bestuur en dienstverlening.

Veiligheid, handhaving en toezicht

In het kader van Financieel gezond zijn de budgetten voor dit werkgebied in totaal met € 20.750 verlaagd waarvan € 3.000 zonder beleidsconsequenties. Voor de voorstellen zie de tabel onder Wat gaan we doen om financieel gezond te worden van werkgebied Veiligheid, handhaving en toezicht.

Nieuw beleid 2020-2023

Niet van toepassing

Portefeuillehouders: M. Wartena, E. van Ooijen en P.J.Q. Steinweg

Dit programma gaat over de volgende werkgebieden

- CO2-neutraliteit
- Duurzaam landschap en biodiversiteit
- Circulariteit, klimaat en openbare ruimte
- Ruimte voor Eerbeek / Eerbeek 2030
- Centrum Brummen
- Economie Recreatie en toerisme
- Cultureel Erfgoed en monumenten
- Verkeer en vervoer
- Ruimtelijke Ordening, Omgevingswet
- Wonen

CO2 Neutraliteit

Wat willen we bereiken?

Brummen kent het Koersdocument Brummen Energieneutraal 2030. Het uitvoeringsprogramma van dit document heeft een aantal waardevolle resultaten en projecten opgeleverd. Zo liggen er grote kansen op beide perspectieven van de Trias Energetica, opwek en besparing. Zowel in termen van de distributie van warmte als van duurzame opwek. In 2019 willen we de doelen en het programma evalueren en aanscherpen. Vanzelfsprekend willen we projecten die nu al nagenoeg rijp zijn voor uitvoering niet onnodig ‘in de wacht zetten’, maar in uitvoering brengen, bijvoorbeeld de esco rond maatschappelijk vastgoed of het onderzoek naar business case warmtenet Eerbeek.

Wat stellen we voor om financieel gezond te worden?

Nr.	Voorstel	Bedrag bezuiniging / bijstelling beleid / verhoging inkomsten	Gevolgen voor inwoners / organisaties / bedrijven
29	Stopzetten contract met Greenwheels	€ 6.000 structureel vanaf 2020	Greenwheels niet beschikbaar meer in de gemeente
30a	Verhoging budget duurzaamheid vanaf 2021 niet opnemen	€ 125.000 structureel vanaf 2021	Geen
30b	Verhoging budget duurzaamheid vanaf 2022 niet opnemen	€ 100.000 structureel vanaf 2022	Geen
30	Budget duurzaamheid in 2020 verlagen	€ 100.000 incidenteel in 2020	Geen

Kengetallen

Voor inzicht in de kengetallen wordt verwezen naar de Jaarstukken 2018.

Relevante (beleids)documenten

Bij de programmabegroting 2020-2023 zal inzicht worden gegeven in de relevante beleidskaders.

Duurzaam landschap en biodiversiteit

Wat willen we bereiken?

De natuurgebieden en de verschillende landschapstypen zoals benoemd in Ligt op Groen (IJsselvallei, de Oeverwal, het arcadisch landschap en de Veluwe flank) zijn in meerdere opzichten waardevol. Daarom willen we er voor zorgen dat deze gebieden zo veel mogelijk in stand worden gehouden en dat

ingrepen zoveel als mogelijk gericht zijn op behoud of ontwikkeling van de waardevolle eigenschappen van deze landschappen. In een plattelandsgemeente als Brummen zullen ontwikkelingen op het gebied van landbouw, natuur, klimaat, zich zeker gaan vertalen in de kwaliteit van het landschap, groen, water, bodem en biodiversiteit.

Wat stellen we voor om financieel gezond te worden?

Nr.	Voorstel	Bedrag bezuiniging / bijstelling beleid / verhoging inkomsten	Gevolgen voor inwoners / organisaties / bedrijven
	Bijstelling budget zonder beleidsconsequenties	€ 3.000 structureel vanaf 2020	Geen

Kengetallen

Voor inzicht in de kengetallen wordt verwezen naar de Jaarstukken 2018.

Relevante (beleids)documenten

Bij de programmabegroting 2020-2023 zal inzicht worden gegeven in de relevante beleidskaders.

Circulariteit, klimaat en openbare ruimte

Wat willen we bereiken?

Met het grondstoffenakkoord zijn op nationaal niveau afspraken gemaakt op het gebied van circulariteit: in 2050 worden alle grondstoffen voor 100% gerecycled. De gemeente Brummen heeft in samenspraak met Circulus Berkel haar ambities vastgelegd. Maar we zien ook ontwikkelingen buiten de consumenten-stroom om waar de gemeente Brummen haar rol als verbindende overheid in kan vullen. Vergelijkbaar met retourneren van 4 miljoen kuub biogas naar de papierindustrie.

Maar er liggen ook kansen in groenbeheer en wegenonderhoud. De afgelopen jaren is er weinig geïnvesteerd in het onderhoud van de openbare ruimte. Dit heeft geleid tot ongewenste beheersituaties. De komende jaren willen we een verbeterslag in de openbare ruimte doorvoeren waarbij een integrale aanpak centraal staat. Klimaatontwikkelingen in de vorm van frequenter optredende extreme hoosbuien en perioden van droogte en extreme hitte geven aanleiding om de openbare ruimte beter te benutten voor de retentie van hemelwater en te voorzien van klimaatbestendige beplantingen die een gunstig effect op de temperatuur hebben.

Wat stellen we voor om financieel gezond te worden?

Nr.	Voorstel	Bedrag bezuiniging / bijstelling beleid / verhoging inkomsten	Gevolgen voor inwoners / organisaties / bedrijven
5	Contract met 2 switch opzeggen	€ 4.000 structureel vanaf 2020 gedekt vanuit de reserve afvalstoffenhefing. Per saldo dus geen voordeel voor de exploitatie	Inwoners kunnen hun spullen op laten halen door de Brummense kringloopwinkels.
26a	Kerstbomenactie afschaffen of onderbrengen bij een vereniging	€ 1.000 structureel vanaf 2020 gedekt vanuit de reserve afvalstoffenhefing. Per saldo dus geen voordeel voor de exploitatie.	Inwoners zullen hun boom naar het recycleplein in Zutphen of Apeldoorn moeten brengen (of verwerken in de groencontainer).
20	Verlaging budget groot onderhoud wegen in 2020	€ 50.000 incidenteel in 2020	Het gebruikscomfort van de wegen vermindert.
20a	Verlaging budget groot onderhoud wegen vanaf 2021	€ 75.000 structureel vanaf 2021	Het gebruikscomfort van de wegen vermindert.
20b	Verlaging budget groot onderhoud wegen vanaf 2022	€ 75.000 structureel vanaf 2022	Het gebruikscomfort van de wegen vermindert.
23a	Verlaging budget onderhoud openbare ruimte vanaf 2021	€ 70.000 structureel vanaf 2021	Het gebruikscomfort van de openbare ruimte vermindert.
23b	Verlaging budget onderhoud openbare ruimte vanaf 2022	€ 50.000 structureel vanaf 2022	Het gebruikscomfort van de openbare ruimte vermindert.

28	Geen afval meer opruimen vanuit de gemeente bij evenementen	€ 4.500 structureel vanaf 2020 gedekt vanuit de reserve afvalstoffenhefing. Per saldo dus geen voordeel voor de exploitatie.	Organisatoren van zwerfafval zullen zelf moeten zorgen dat het (zwerf)vuil wordt afgevoerd.
	Bijstelling zonder beleidsconsequenties	<ul style="list-style-type: none"> • € 7.500 structureel vanaf 2020 waarvan € 3.500 gedekt vanuit de reserve afvalstoffenhefing. • € 15.000 structureel vanaf 2021 	Geen

Kengetallen

Voor inzicht in de kengetallen wordt verwezen naar de Jaarstukken 2018.

Relevante (beleids)documenten

Bij de programmabegroting 2020-2023 zal inzicht worden gegeven in de relevante beleidskaders.

Ruimte voor Eerbeek / Eerbeek – Loenen 2030

Wat willen we bereiken?

De realisatie van het vastgestelde bestemmingsplan “Eerbeek” wordt voortvarend opgepakt.

De woningbouw in Lombok start zo spoedig mogelijk. Voor woningbouw in het algemeen geldt dat we zo spoedig mogelijk in overleg met betrokken partijen gaan om te komen tot realisatie van betaalbare huurwoningen voor starters, middeninkomens en senioren.

Eerbeek – Loenen 2030 vergt een langdurige investering van de gemeente in tijd en financiën. Nadat het bestemmingsplan in werking is getreden kunnen we aan de slag met woningbouw en de verdere ontwikkeling van het centrum. En de papierindustrie kan zich oriënteren op de gewenste ontwikkelingen. We continueren het tripartite overleg met provincie en industrie.

Wat stellen we voor om financieel gezond te worden?

Nr.	Voorstel	Bedrag bezuiniging / bijstelling beleid / verhoging inkomsten	Gevolgen voor inwoners / organisaties / bedrijven
47	Het college stelt de raad voor om een OZB-verhoging door te voeren en van deze verhoging € 350.000 structureel te oormerken voor Eerbeek – Loenen 2030. Zie voorstel nr. 47 onder programma 4.		

Kengetallen

Voor inzicht in de kengetallen wordt verwezen naar de Jaarstukken 2018.

Relevante (beleids)documenten

Bij de programmabegroting 2020-2023 zal inzicht worden gegeven in de relevante beleidskaders.

Centrum Brummen

Wat willen we bereiken?

Ons toekomstbeeld van Brummen: Een dorp zoals een dorp hoort te zijn, met ondernemers die een ambacht uitoefenen. Enkele aandachtspunten in het centrumplan zijn:

- Aanpak leegstaande winkelpanden;
- Wonen;
- Herinrichting Marktplein;
- Verbetering verbinding naar Bronkhorst;
- Van Limburg Stirumplein.

In nauwe samenwerking met onder andere de dorpsraad, ondernemers, de woningstichting, projectontwikkelaars en de betrokken inwoners willen we komen tot een integrale aanpak van het centrum, die is gericht op ontwikkeling, investering en beheer. Betrokkenen wordt actief gevraagd welke rol men zou willen hebben bij de voorbereiding en uitwerking van initiatieven en opgaven.

Wat stellen we voor om financieel gezond te worden?

Nr.	Voorstel	Bedrag bezuiniging / bijstelling beleid / verhoging inkomsten	Gevolgen voor inwoners / organisaties / bedrijven
25	Planontwikkeling centrum Brummen opnemen in een grondexploitatie (GREX)	€ 100.000 in 2020 en 2021 € 50.000 in 2022 en 2023	Geen

Kengetallen

Voor inzicht in de kengetallen wordt verwezen naar de Jaarstukken 2018.

Relevante (beleids)documenten

Bij de programmabegroting 2020-2023 zal inzicht worden gegeven in de relevante beleidskaders.

Economie, Recreatie en Toerisme

Wat willen we bereiken?

Een goed vestigingsklimaat voor bedrijven en winkels is essentieel. Daarvoor creëren we als gemeente voorwaarden: in fysieke zin (bereikbaarheid, parkeren, digitaal), vergunning technisch en in dienstverlening. Door lokaal en duurzaam aan te besteden versterken we het lokale bedrijfsleven. We vinden de overgang naar een circulaire economie belangrijk: hergebruik van grondstoffen, reduceren van afval, schone energie.

De gemeente voert een pro-actief verkoopbeleid voor het bedrijfsleven beschikbare grond. Daarin doen we mee met het rode loper beleid van de Cleantech Regio. We dragen bij aan de vestiging van startups, de ontwikkeling van nieuwe businesscases en het succes van hotspots als broedplaatsen van innovatie, businessversnelling en netwerken.

De afgelopen jaren kwam het nieuwe Regionaal Programma Werklocaties tot stand; we zijn als regio daarin één gesprekspartner voor de provincies. Regionaal wordt gewerkt aan een integrale gebiedsaanpak voor verduurzaming van bedrijventerreinen en aan nadere afspraken over de omvang en locaties van bedrijventerreinen.

Recreatie en Toerisme vormt een belangrijke sector in het MKB. Landschap en groen zijn een 'unique selling point' van de gemeente. Initiatieven voor versterking en uitbreiding komen van particuliere ondernemers en organisaties, mede langs de lijnen uit de visie 'Sterk in Verblijf' die met/vanuit de sector is opgesteld. De Stichting Visit Brummen Eerbeek is daarin partner van de gemeente voor gastheerschap, lokale gebiedsmarketing en ontwikkeling van samenwerking in de sector. We geven de komende jaren onder meer aandacht aan aantrekkelijke fietsroutes door het buitengebied en (fiets-) toegangsroutes naar de centra van Brummen en Eerbeek.

Wat stellen we voor om financieel gezond te worden?

Nr.	Voorstel	Bedrag bezuiniging / bijstelling beleid / verhoging inkomsten	Gevolgen voor inwoners / organisaties / bedrijven
31	Stoppen met ondernemerspanel	€ 7.500 structureel vanaf 2020	Geen

Kengetallen

Voor inzicht in de kengetallen wordt verwezen naar de Jaarstukken 2018.

Relevante (beleids)documenten

Bij de programmabegroting 2020-2023 zal inzicht worden gegeven in de relevante beleidskaders.

Cultureel erfgoed en monumenten

Wat willen we bereiken?

Het bezitten en bewonen van een monument brengt meer met zich mee dan het feitelijk gebruik van zo'n pand. Het gaat om het behoud van culturele waarden. De eigenaar-bewoner speelt daarbij een cruciale rol met niet alleen de lusten van het pand, maar ook met de lasten.

De gemeente kan een rol spelen in het op weg helpen van inwoners in ingewikkelde regelgeving en in een lobby bij het Rijk en provincie om de fiscale aftrek voor rijksmonumenten te behouden en voor gemeentelijke monumenten mogelijk te maken.

Wat stellen we voor om financieel gezond te worden?

Nr.	Voorstel	Bedrag bezuiniging / bijstelling beleid / verhoging inkomsten	Gevolgen voor inwoners / organisaties / bedrijven
22a	Stoppen subsidie Open monumentendag	€ 2.500	De kans bestaat dat de organisatie stopt met organiseren van de Open Monumentendag.

Kengetallen

Voor inzicht in de kengetallen wordt verwezen naar de Jaarstukken 2018.

Relevante (beleids)documenten

Bij de programmabegroting 2020-2023 zal inzicht worden gegeven in de relevante beleidskaders.

Verkeer en vervoer

Wat willen we bereiken?

Een veilige verkeersafwikkeling binnen de gemeente waarbij doorgaand verkeer zo veel mogelijk via provinciale wegen om de kernen heen geleid wordt.

Vanuit de Cleantech Regio is de ambitie om in 2023 het vervoer in de regio snel, slim en schoon te hebben. Er moeten grote stappen gezet worden naar een fossielvrije mobiliteit door meer gebruik te maken van de fiets en openbaar vervoer.

Wat stellen we voor om financieel gezond te worden?

Nr.	Voorstel	Bedrag bezuiniging / bijstelling beleid / verhoging inkomsten	Gevolgen voor inwoners / organisaties / bedrijven
21	Toestaan reclame op en rondabri's	€ 3.800 structureel vanaf 2020	Meer reclame uitingen in de openbare ruimte

Kengetallen

Voor inzicht in de kengetallen wordt verwezen naar de Jaarstukken 2018.

Relevante (beleids)documenten

Bij de programmabegroting 2020-2023 zal inzicht worden gegeven in de relevante beleidskaders.

Ruimtelijke Ordening / Omgevingswet

Wat willen we bereiken?

De Omgevingswet treedt naar verwachting op 1 januari 2021 in werking. Het ambitieniveau van de gemeente Brummen ten aanzien van de implementatie van de Omgevingswet is consoliderend. Dit betekent een interne focus en aanpassing van bestaande werkwijzen en systemen waar nodig met als doel zo snel mogelijk te komen tot een stabiele situatie.

Brummen is dus geen koploper in het onderzoeken van nieuwe werkwijzen en benodigde aanpassingen in systemen en processen ten behoeve van de Omgevingswet. Ons motto is 'de basis op orde'. De basale dienstverlening staat voorop. De invoering van de Omgevingswet dient zodanig plaats te vinden dat de kosten van deze verandering worden geminimaliseerd en de verandering niet gaat leiden tot problemen in de uitvoering.

Een belangrijk deel van de veranderingen die de Omgevingswet teweeg brengt heeft te maken met communicatie en participatie. Die verandering past uitstekend in de organisatieverandering die onder de naam 'Wij werken voor Brummen' sinds 2016 wordt doorgevoerd. Kortom, de gemeente focust zich op het op orde krijgen van de geo-informatie, op de bewustwording in de organisatie, op het up-to-date maken van beleidsstukken waardoor een basis wordt gelegd voor de omgevingsvisie en het omgevingsplan.

De gemeente Brummen kiest ervoor om eerst bovengenoemde punten op orde te hebben voordat gestart wordt met het opstellen van een Omgevingsvisie. De huidige visie Ligt op Groen! en de visie Innoveren met oude waarden kunnen de basis zijn voor de Omgevingsvisie. Deze visies zijn tot stand gekomen met een uitgebreid participatietraject. Omdat ze al enige jaren oud zijn is het natuurlijk wel wenselijk te bezien welke onderwerpen ontbreken en waar actualisatie wenselijk is.

Wat stellen we voor om financieel gezond te worden?

Nr.	Voorstel	Bedrag bezuiniging / bijstelling beleid / verhoging inkomsten	Gevolgen voor inwoners / organisaties / bedrijven
18a	Verhoging budget Omgevingswet vanaf 2021 aframen	€ 25.000 structureel vanaf 2021	De gemeente is niet goed en / of tijdig voorbereid op de nieuwe werkwijze die met de Omgevingswet wordt beoogd en daarmee op (aan)vragen vanuit de samenleving.
18b	Verhoging budget Omgevingswet vanaf 2022 aframen	€ 25.000 structureel vanaf 2022	De gemeente is niet goed en / of tijdig voorbereid op de nieuwe werkwijze die met de Omgevingswet wordt beoogd en daarmee op (aan)vragen vanuit de samenleving.
24	Verkoop snippergroen en aanpak oneigenlijk grondgebruik	- € 25.000 incidenteel in 2020 vanwege te maken juridische en handhavingskosten € 125.000 incidenteel in 2021 Per saldo € 100.000 incidenteel voor 2020 en 2021	De gemeente zal inwoners aanspreken op mogelijk oneigenlijk gebruik van gemeentegrond. Er zal wellicht beroep op verjaring en mogelijk rechtszaken komen.

Kengetallen

Voor inzicht in de kengetallen wordt verwezen naar de Jaarstukken 2018.

Relevante (beleids)documenten

Bij de programmabegroting 2020-2023 zal inzicht worden gegeven in de relevante beleidskaders.

Wonen

Wat willen we bereiken?

Een vertrouwd en dorps woonklimaat in een economische vitale gemeente met een duurzaam en sociaal karakter. In de gemeente Brummen is het goed wonen voor jong en oud, omdat de gemeente een gedifferentieerd aanbod heeft van kwalitatief hoogwaardige woningen.

We streven naar meer uitbreidingsmogelijkheden voor kleine kernen om de leefbaarheid van deze kleine kernen te waarborgen. In het buitengebied staan we open voor creatieve oplossingen bij het herindelen van bestaande gebouwen.

Nieuwe woningen zouden op zo'n manier gebouwd moeten worden dat ze flexibel zijn qua indeling waardoor ze mee kunnen groeien met de bewoners, voor kleine gezinnen, maar ook ouderen en eventueel van functie kunnen veranderen waar dat nodig is en aansluiten bij de vraag.

We staan open voor meer creativiteit en diversiteit in de architectuur van de woningen waardoor wijken en buurten zich meer van elkaar kunnen onderscheiden, bijvoorbeeld via welstandsvrij bouwen. We zorgen dat inwoners, bedrijven, maatschappelijke partners en overige stakeholders zich bewust zijn van de noodzaak tot verduurzaming en klimaatbestendig bouwen en herstructureren. Hierbij gaan we ook onderzoeken hoe we in de toekomst van het gasnet af kunnen. Een wijkgerichte aanpak is hierbij het uitgangspunt. Wij stimuleren innovatie en bieden ruimte aan (experimentele) initiatieven. Daarbij stellen we ons ook de vraag waar zich belemmeringen voordoen die verduurzaming frustreren en hoe we die belemmeringen weg kunnen nemen. Het dossier wonen en duurzaamheid / klimaat zijn op dit onderwerp onlosmakelijk met elkaar verbonden.

De gemeente Brummen blijft investeren in een goede relatie met onze lokale woningstichting. We zijn enthousiast over de nabijheid en ambities van Veluwonen die verspreid over de dorpen zo'n ongeveer 4000 huurhuizen beheert en haar huurders nu en in de toekomst goed wil laten wonen in een betaalbare woning van een duurzame kwaliteit.

Naast samenwerken met Veluwonen werkt Brummen samen in de Cleantech regio op het gebied van wonen. Na de zomer 2018 is de Regionale woonagenda vastgesteld. Deze Regionale woonagenda wordt vertaald in lokaal beleid.

De pijlers van het woonbeleid blijven ook de komende jaren overeind, maar er komt een focus op het verduurzamen van de bestaande voorraad. De komende jaren zetten we in op bewustwording onder de inwoners, maatschappelijke partners en overige stakeholders. We stimuleren bij nieuwe planvorming energieneutrale en klimaatneutrale nieuwbouw en bieden ruimte aan experimentele initiatieven.

Wat stellen we voor om financieel gezond te worden?

Nr.	Voorstel	Bedrag bezuiniging / bijstelling beleid / verhoging inkomsten	Gevolgen voor inwoners / organisaties / bedrijven
19	Constructieberekeningen omgevingsvergunning doorberekenen aan de aanvrager	€ 25.000 structureel vanaf 2020	De kosten voor een omgevingsvergunning worden hoger.

Kengetallen

Voor inzicht in de kengetallen wordt verwezen naar de Jaarstukken 2018.

Relevante (beleids)documenten

Bij de programmabegroting 2020-2023 zal inzicht worden gegeven in de relevante beleidskaders.

Financiële ontwikkelingen programma

Programma 2 - Ruimtelijke Ontwikkeling en Beheer

	Rekening 2018	Begroting 2019 NW	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten						
Incidenteel	€ 0	€ 1.185	€ 440	€ 369	€ 333	€ 323
Structureel (incl. organisatie)	€ 9.702	€ 8.441	€ 9.452	€ 9.754	€ 9.867	€ 9.920
Totale lasten (excl. bestemming)	€ 9.702	€ 9.626	€ 9.892	€ 10.123	€ 10.200	€ 10.243
Baten						
Incidenteel	€ 0	€ 513	€ 50	€ 150	€ 0	€ 0
Structureel	€ 7.448	€ 5.342	€ 5.433	€ 5.240	€ 5.318	€ 5.417
Totale baten (excl. bestemming)	€ 7.448	€ 5.855	€ 5.483	€ 5.390	€ 5.318	€ 5.417
Saldo excl. bestemmingen	-€ 2.254	-€ 3.771	-€ 4.409	-€ 4.733	-€ 4.882	-€ 4.826
Bestemmingen						
Toevoeging aan reserves	€ 0	€ 175	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Onttrekking aan reserves	€ 0	€ 926	€ 611	€ 659	€ 583	€ 521
Bestemmingen per saldo	€ 0	€ 751	€ 611	€ 659	€ 583	€ 521
Saldo incl. bestemmingen	-€ 2.254	-€ 3.020	-€ 3.798	-€ 4.074	-€ 4.298	-€ 4.305
	nadelig	nadelig	nadelig	nadelig	nadelig	nadelig

Financiële ontwikkelingen werkgebieden

Onder dit programma vallen de volgende werkgebieden. De bedragen zijn de saldi inclusief bestemming dus na toevoeging en onttrekking aan reserves.

	2018 Rek	2019 NW	2020	2021	2022	2023
Werkgebieden x € 1.000	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
CO2 neutraliteit	-€ 128	-€ 185	-€ 179	-€ 270	-€ 270	-€ 270
Duurzaam Landschap en Biodiversiteit	-€ 485	-€ 338	-€ 369	-€ 364	-€ 365	-€ 366
Circulariteit, Klimaat en Openbare Ruimte	-€ 1.162	-€ 1.305	-€ 1.419	-€ 1.709	-€ 1.813	-€ 1.839
Ruimte voor Eerbeek / Eerbeek - Loenen 2030	-€ 245	-€ 481	-€ 1.081	-€ 1.106	-€ 1.106	-€ 1.106
Centrum Brummen	-€ 20	-€ 50	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Economie, Recreatie en Toerisme	-€ 91	-€ 59	-€ 59	-€ 99	-€ 99	-€ 99
Cultureel Erfgoed en Monumenten	-€ 70	-€ 115	-€ 113	-€ 113	-€ 123	-€ 113
Verkeer en Vervoer	-€ 344	-€ 354	-€ 217	-€ 217	-€ 217	-€ 217
Ruimtelijke Ordening / Omgevingswet	-€ 181	-€ 233	-€ 419	-€ 264	-€ 384	-€ 384
Wonen	€ 472	€ 100	€ 58	€ 68	€ 79	€ 90
Totaal 2 Ruimtelijke ontwikkeling en beheer	-€ 2.254	-€ 3.020	-€ 3.798	-€ 4.074	-€ 4.298	-€ 4.304

Toelichting financiële ontwikkelingen

Autonome ontwikkelingen

Circulariteit, Klimaat en Openbare ruimte

De kosten voor de inzameling van afval door Circulus Berkel stijgen in 2020 met € 252.000 oplopend naar € 362.000 in 2023. De stijging komt voort uit een verhoging van de verbrandingsbelasting en verlaging van de vergoeding voor PMD. De stijging wordt verrekend met de reserve afvalstoffenheffing. De verwachte afzetmarkt van plastic staat onder druk. Daarom verwachten we dat de inkomsten vanuit het afvalfonds (voorstel nr. 6 uit de notitie Mogelijkheden Financieel gezond) vanaf 2021 jaarlijks met € 50.000 zullen dalen. De daling van de inkomsten wordt verrekend met de reserve afvalstoffenheffing.

Financieel gezond

CO2 neutraliteit

In het kader van Financieel gezond is een bedrag van € 6.000 ingeboekt vanaf 2020 voor het stoppen met Greenwheels.

Het budget voor Duurzaamheid wordt in 2020 incidenteel verlaagd met € 100.000. Vanaf 2021 wordt een bedrag van € 125.000 structureel afgeraamd en vanaf 2022 nog eens € 100.000. Hiermee is het extra budget voor de ambities op het gebied van duurzaamheid in:

2020: € 150.000

2021: € 250.000

2023: € 250.000

In de bijlagen die ter informatie bij deze Perspectiefnota worden betrokken is de Bijlage 01 - Rapportage Koersdocument Duurzame Energie 2019 opgenomen.

Circulariteit, Klimaat en Openbare ruimte

In het kader van Financieel gezond wordt het budget voor afvalverwijdering en milieustraten vanaf 2020 afgeraamd met € 17.000. Hiervan wordt € 13.000 verrekend met de (reserve) afvalstoffenheffing.

Het budget voor het groot onderhoud van wegen wordt in 2020 incidenteel verlaagd met € 50.000.

Vanaf 2021 wordt een bedrag van € 75.000 structureel afgeraamd en vanaf 2022 nog eens € 75.000.

Hiermee is het extra budget voor het groot onderhoud van wegen in:

2020: € 100.000

2021: € 225.000

2022: € 300.000

Voor het onderhoud van de openbare ruimte is vanaf 2021 € 70.000 structureel afgeraamd en vanaf 2022 nog eens € 50.000. Hiermee is het extra budget voor het onderhoud van de openbare ruimte:

2020: € 100.000

2021: € 180.000

2022: € 247.000

In de bijlagen die ter informatie bij deze Perspectiefnota worden betrokken is de Bijlage 02 – Uitvoeringsagenda Openbare ruimte opgenomen.

Centrum Brummen

In het kader van Financieel gezond is voorgesteld om het centrumplan Brummen in een grondexploitatie op te nemen. Dit leidt tot een jaarlijks voordeel voor de exploitatie van € 100.000 in 2020 en 2021 en € 50.000 in 2022 en 2023.

Economie, recreatie en toerisme

Vanaf 2020 stoppen we met het ondernemerspanel wat een structureel voordeel van € 7.500 oplevert.

Cultureel Erfgoed en Monumenten

Vanaf 2020 stoppen we met het subsidiëren van de Open Monumentendag wat een bedrag van € 2.500 oplevert.

Verkeer en vervoer

Vanaf 2020 gaan we reclame op en rond abri's toestaan. Voor de exploitatie betekent dit een voordeel van € 3.800.

In de bijlagen die ter informatie bij deze Perspectiefnota worden betrokken is de Bijlage 03 – Hotspots Mobiliteit 2019 - 2022 opgenomen.

Ruimtelijke ordening / Omgevingswet

Door verkoop van snippergroen verwachten we dat de inkomsten in 2020 en 2021 in totaal met € 200.000 incidenteel worden verhoogd. Om deze inkomsten binnen te halen moeten we in deze jaren € 100.000 aan kosten maken. Per saldo een voordeel van € 100.000.

Voor de Omgevingswet is vanaf 2021 € 25.000 en daarbovenop vanaf 2022 € 25.000 afgeraamd van het budget. Hiermee is het extra budget voor de Omgevingswet afgeraamd naar niveau van 2020.

Wonen

Vanaf 2020 zullen de constructieberekeningen bij een omgevingsvergunning doorberekend worden aan de aanvrager. De inkomsten worden hierdoor € 25.000 hoger.

Nieuw beleid 2020-2023

Ruimte voor Eerbeek / Eerbeek – Loenen 2030

Het voorstel met de meeste impact betreft ons voorstel om vanaf 2020 jaarlijks € 350.000 beschikbaar te stellen voor Eerbeek – Loenen 2030. Samen met de provincie en de industrie verkennen we in 2019 of we met de provincie en de industrie kunnen komen tot een gezamenlijk programma met grote opgaven in Eerbeek. De omvang en het tempo in zo'n programma wordt bepaald door de draagkracht van de deelnemers. Het college stelt de raad voor om een OZB-verhoging door te voeren en van deze verhoging € 350.000 structureel te oormerken voor Eerbeek – Loenen 2030. Dat bedrag vormt dan ook direct het financieel kader vanuit de gemeente.

In de bijlagen die ter informatie bij deze Perspectiefnota worden betrokken is de Bijlage 04 – Inzicht in Brummense inzet in Eerbeek-Loenen 2030 opgenomen.

Portefeuillehouders: J. Pierik - van der Snel en M. Wartena**Dit programma gaat over de volgende werkgebieden**

- Werk en Inkomen
- Wet Maatschappelijke Ondersteuning en Welzijn
- Sport, kunst en cultuur
- Jeugdzorg
- Volksgezondheid
- Onderwijs en Kinderopvang

Sociaal Domein, algemeen

We staan voor grote uitdagingen. De bevolking vergrijst, inwoners wonen langer thuis en doen steeds meer een beroep op voorzieningen in het sociaal domein. De reserve sociaal domein is vanaf 2020 uitgeput en de middelen die het rijk beschikbaar stelt lopen verder terug. Vanaf 2019 zijn we zelf verantwoordelijk voor onze WSW-medewerkers. Toch is het onze ambitie om inwoners betere zorg te bieden. We zetten het huidige beleid zoveel mogelijk voort, maar we kunnen niet alles wat we willen, dat kan alleen als we structureel financieel gezond blijven.

Daarom richten we ons binnen het sociaal domein op de volgende speerpunten:

- Betere zorg met minder middelen;
- De vraag van inwoners, versterking van zelfredzaamheid en eigen regie staan centraal;
- We zorgen voor nog betere ondersteuning van inwoners met een zorgvraag;
- Meer arbeidsparticipatie;
- We zorgen dat iedereen de zorg krijgt die nodig is.

Uitgangspunten zijn:

- Team voor Elkaar bepaalt welke zorg passend is binnen de kaders die de gemeenteraad stelt;
- Geen verspilling van middelen door versnippering;
- We voeren de taken in het sociaal domein budgetneutraal uit. Dat houdt in dat als de totale kosten structureel hoger zijn dan de geraamde inkomsten (voor de taken na de decentralisaties in 2015) en ramingen in de begroting in 2018 (voor de overige taken in het sociaal domein) doen wij voorstellen om het beleid te wijzigen om de kosten te verlagen tot het bovenstaande niveau. Als dit onvoldoende middelen oplevert om de gewenste zorg te blijven bieden, dan kunnen we voorstellen deze tekorten aan te vullen met middelen buiten het sociaal domein;
- We zorgen dat op elk gewenst moment de informatie beschikbaar is om als raad, als college en als organisatie te kunnen sturen;
- Subsidie-afspraken zijn gebaseerd op (contract)afspraken over doelen, resultaten en wie wat doet;
- We richten zo min mogelijk voorzieningen in voor specifieke doelgroepen;
- We meten de effecten van beleid en uitvoering.

We continueren het programmatisch werken met het programma Samen Goed voor Elkaar. Het programmaplan wordt na de besluitvorming over het bestuursprogramma en de begroting 2019 waar nodig aangepast en voorzien van een nieuw inspanningsplan 2019.

Werk en Inkomen

Wat willen we bereiken?

Op 1 Januari 2019 is WerkFit Brummen van start gegaan. WerkFit Brummen voert de Wet sociale Werkvoorziening (Wsw) uit, helpt inwoners met een Participatiewet uitkering aan betaald werk en ondersteunt/ontwikkelt inwoners met een indicatie arbeidsmatige dagbesteding om door te groeien naar (gedeeltelijk) betaald werk.

Het hebben van een eigen inkomen (door werk) zorgt ervoor dat mensen (weer) regie krijgen over hun eigen leven. Mensen krijgen daarnaast meer structuur, een ander sociaal netwerk, hebben minder snel te maken met schulden en voelen zich over het algemeen gezonder en gelukkiger. WerkFit Brummen is een middel om mensen zoveel mogelijk bij reguliere werkgevers te laten werken. Als uitgangspunt hanteren we de mogelijkheden die mensen hebben in plaats van de (mogelijke) belemmeringen.

WerkFit Brummen draagt bij aan de volgende doelen en uitgangspunten:

- We beheersen de risico's van de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening;
- Het aantal inwoners dat afhankelijk is van een Participatiewet uitkering daalt jaarlijks;
- Er worden geen nieuwe gesubsidieerde banen gecreëerd en
- De gemeentelijke organisatie biedt zelf ook het aantal wettelijk bepaalde garantiebanen.

Wat stellen we voor om financieel gezond te worden?

Nr.	Voorstel	Bedrag bezuiniging / bijstelling beleid / verhoging inkomsten	Gevolgen voor inwoners / organisaties / bedrijven
32	Aanpassen van de beleidsregels bijzondere bijstand	€ 20.000 structureel vanaf 2020	Versmalling van de regeling en verlaging dan wel maximaliseren van toekenningsbedragen. Onderzoek en realisatie tweede helft 2019.
33	Contract schuldhulpverlening met Stadsbank Apeldoorn eindigt per 2020.	€ 30.000 structureel vanaf 2020	Andere aanbieder schuldhulpverlening. Voor inwoners die nu bij de Stadsbank in een traject zitten, betekent het dat zij in 2019 naar de nieuwe aanbieder worden overgedragen.
46a	Herinrichten minimabeleid - inkomensondersteuning	€ 143.000 structureel vanaf 2020	Invoering van de Voorzieningswijzer en schrappen van een aantal bestaande minimaregelingen, waaronder de collectieve zorgverzekering en het Participatiebudget. Zie bijlage Onderbouwing voorstel van het college op minimabeleid en scenario's voor alternatieve vormen inclusief financiële consequenties.

Kengetallen

Voor inzicht in de kengetallen wordt verwezen naar de Jaarstukken 2018.

Relevante (beleids)documenten

Bij de programmabegroting 2020-2023 zal inzicht worden gegeven in de relevante beleidskaders.

Jeugdzorg

Wat willen we bereiken?

We willen dat kinderen in onze gemeente gezond en veilig kunnen opgroeien. Aangezien voorkomen beter is dan genezen willen we proberen dreigende problemen eerder en sneller te signaleren. Deze vroegsignalering vinden we extra belangrijk bij dreiging van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Het vroeg signaleren van problemen is niet alleen een taak van ouders of de overheid, het is een taak van ons allemaal. Zoals een Afrikaanse spreekwoord luidt: Je hebt het hele dorp nodig om een kind groot te brengen. En de kinderen van nu zijn de ouders van later. Daarom vinden we bijvoorbeeld een goede samenwerking met het onderwijs, met huisartsen en met sportverenigingen cruciaal. Voortijdige uitval van leerlingen en thuiszitters willen we voorkomen door leerplicht meer preventief in te zetten. We willen dat minder kinderen met een taalachterstand naar school gaan. Ook willen we de ouderbetrokkenheid bij kinderen met een taalachterstand vergroten, zodat niet alleen op de voorschoolse educatie, maar ook in de thuissituatie gewerkt wordt aan het voorkomen van taalachterstanden.

Wat stellen we voor om financieel gezond te worden?

Nr.	Voorstel	Bedrag bezuiniging / bijstelling beleid / verhoging inkomsten	Gevolgen voor inwoners / organisaties / bedrijven
41	<p>Jeugdhulp, maatwerk, begeleiding, opvoedhulp</p> <p>We vertalen de resultaten van het onderzoek in 2019 naar maatregelen en acties, verwerken dit in de werkprocessen en monitoren de uitvoering. Er vindt onderzoek plaats naar :</p> <ul style="list-style-type: none"> • Minder inzet residentiele zorg, meer inzet ambulante zorg. • Verschuiving van zwaardere zorg naar lichtere vormen van zorg. • Algemene voorziening opvoedkundige hulp. • Samenwerking met huisartsen. • Aanscherping uitvoeringsrichtlijnen inzet zorg en ondersteuning (ZIN en PGB). 	<p>€ 50.000 in 2020</p> <p>€ 200.000 in 2021</p> <p>€ 300.000 structureel vanaf 2022</p>	<p>Maatregelen kunnen effect hebben op de zorg- en ondersteuning van inwoners.</p>

Kengetallen

Voor inzicht in de kengetallen wordt verwezen naar de Jaarstukken 2018.

Relevante (beleids)documenten

Bij de programmabegroting 2020-2023 zal inzicht worden gegeven in de relevante beleidskaders.

Volksgezondheid

Wat willen we bereiken?

Gezondheid omvat meer dan de aanwezigheid of afwezigheid van ziekte, het gaat om jezelf kunnen redden ondanks de uitdagingen van het leven en zin te kunnen geven aan het leven. En dan gaat het om levensuitdagingen op fysiek, emotioneel en sociaal vlak. Volksgezondheid gaat dus ook om meer dan preventie van lichamelijke ziekten en klachten. Dit gaat ook veel breder dan alleen de taken van de gemeente binnen het sociale domein. Daarom willen we meer samenwerken met partners binnen de gemeente en gezamenlijke acties ondernemen. Inwoners met een zorgvraag hebben vaak te maken met veel verschillende instanties. Dat zorgt voor veel administratie, veel verschillende contactpersonen en zorg die niet op elkaar en de vraag van de inwoner is afgestemd. Daar willen we wat aan doen. Samenwerking met de GGD, SWB, onderwijs, zorgaanbieders, huisartsen, wijkverpleging, de bibliotheek, verenigingen en andere maatschappelijke organisaties is daarvoor

essentieel. Samen met hen zorgen we voor betere en vroegere signalering en kijken we hoe we problemen het best kunnen voorkomen.

Wat stellen we voor om financieel gezond te worden?

Nr.	Voorstel	Bedrag bezuiniging / bijstelling beleid / verhoging inkomsten	Gevolgen voor inwoners / organisaties / bedrijven
34	Stoppen met logopedische screening 2-4 jarigen, GGD	€ 5.500 structureel vanaf 2020	Spraak- en taalstoornissen worden niet vroegtijdig gesignaleerd Hierdoor is inzet van zwaardere hulp nodig.
56	Gezondheidszorg, aframen budget nota 'positieve en integrale gezondheid'	€ 12.000 structureel vanaf 2020	Geen verdere uitvoering nota positieve en integrale gezondheid en geen budgettaire ruimte voor initiatieven gezondheidsnetwerk.
57	Gezondheidszorg, bijdrage GGD. Lobby onder NOG gemeenten naar: - efficiëntere uitvoering van wettelijke taken; - aanpassing indexering - grotere keuzevrijheid in producten	p.m.	Geen
58	Jeugdgezondheidszorg, wettelijke taken. Lobby bij andere 22 deelnemende gemeenten om de inwonerbijdrage te verlagen.	p.m. Uit onderzoek in 2019 blijkt of bezuiniging mogelijk is en zo ja de omvang.	Geen.

Kengetallen

Voor inzicht in de kengetallen wordt verwezen naar de Jaarstukken 2018.

Relevante (beleids)documenten

Bij de programmabegroting 2020-2023 zal inzicht worden gegeven in de relevante beleidskaders.

Wet Maatschappelijke Ondersteuning en Welzijn

Wat willen we bereiken?

We willen een gezonde, sterke en sociale samenleving. Een samenleving waarin inwoners zelf en met elkaar verantwoordelijk zijn voor hun eigen leven. Als gemeente willen we inwoners dan ook ondersteunen in het versterken van zelfredzaamheid, zelfregie en van de sociale samenhang en samenredzaamheid. Vanuit die eigen kracht zorgen inwoners zelf, met elkaar en met hun eigen netwerk voor oplossingen als er problemen worden ervaren. En in de gevallen waarin inwoners het echt niet zelf of met hun omgeving kunnen oplossen? Dan zorgen wij voor een vangnet van algemene en maatwerkvoorzieningen. Deze integrale zorg bieden we volgens het uitgangspunt 1 gezin 1 plan 1 regisseur en het leefringenmodel.

Om dit vangnet betaalbaar te houden is het belangrijk dat we overlap in voorzieningen voorkomen en dat we blijven innoveren. Daarom stimuleren we initiatieven die een bijdrage leveren aan de transformatie: betere zorg met minder middelen.

Wat stellen we voor om financieel gezond te worden?

Nr.	Voorstel	Bedrag bezuiniging / bijstelling beleid / verhoging inkomsten	Gevolgen voor inwoners / organisaties / bedrijven
35	Stoppen met gemeentelijk spreekuur in pand SWB	€ 15.000 structureel vanaf 2020	Verminderd bereik richting de doelgroepen

Nr.	Voorstel	Bedrag bezuiniging / bijstelling beleid / verhoging inkomsten	Gevolgen voor inwoners / organisaties / bedrijven
			in het sociaal domein.
36 en 37	Samen met de nieuw gecontracteerde leveranciers opzetten van scootmobielpool en rolstoelpool.	€ 69.000 structureel vanaf 2020	Minder indicatiestellingen maar de zelfde zorg en ondersteuning
38	Aanpassing beleidsregels, algemene voorzieningen en uitvoeringsrichtlijnen Wmo	€ 100.000 structureel vanaf 2020	Gevolgen voor inwoners alleen als er onvoldoende aanbod en herkenbaarheid van algemene voorzieningen is. Efficiënte uitvoering door Team voor Elkaar leidt tot administratieve lastenverlichting.
43	Vermindering subsidie wijkraden	€ 6.000 structureel vanaf 2020	Samenwerking met wijkraden verslechtert, mogelijk opheffing van (één of meer) wijkraden
45	MAR: onderbesteding aframes	p.m	Geen
	Bijstelling zonder beleidsconsequenties	€ 45.000 structureel vanaf 2020	Geen

Kengetallen

Voor inzicht in de kengetallen wordt verwezen naar de Jaarstukken 2018.

Relevante (beleids)documenten

Bij de programmabegroting 2020-2023 zal inzicht worden gegeven in de relevante beleidskaders.

Sport, Kunst en Cultuur

Wat willen we bereiken?

In onze gemeente is veel cultuur. Velen voelen zich betrokken en verantwoordelijk. We willen een sterke en verbindende cultuurcombinatiefunctionaris, die alle partijen kan ondersteunen, verbinden en samen met hen een toekomstvisie kan bouwen. Zo wordt de leefbaarheid en uniciteit van onze gemeente vergroot en in beeld gebracht.

In Brummen en Eerbeek zetten we binnen deze coalitieperiode in op het zoeken naar gezamenlijke oplossingen voor het gebruik van de sport-, cultuur- en welzijnsaccommodaties.

We stimuleren sport en bewegen voor inwoners van alle leeftijden, uitvoering van het gemeentelijk sportbeleid beleggen we bij het Sportkompas.

Wat stellen we voor om financieel gezond te worden?

Nr.	Voorstel	Bedrag bezuiniging / bijstelling beleid / verhoging inkomsten	Gevolgen voor inwoners / organisaties / bedrijven
42a	Subsidie Culturele Stichting verlagen	€ 3.500 structureel vanaf 2020	Verschraling/vermindering cultureel aanbod voor de inwoners.
44	Verlaging subsidie muziekverenigingen	€ 1.600 structureel vanaf 2020	Verschraling cultureel aanbod. Mogelijk gevaar voor voortbestaan (één of meer) muziekverenigingen.
66	Afbouw subsidie Lokale omroep in 3 jaar naar € 5.000	€ 3.800 in 2020 € 5.300 in 2021 € 6.800 vanaf 2022	Mogelijk houdt de lokale omroep op te bestaan of gaat samen met een andere lokale omroep.
67a	Gesprek met bibliotheek over mogelijkheden tot bezuiniging	€ 100.000 structureel vanaf 2021	Mogelijk geen vestiging van de bibliotheek meer in de eigen woonplaats. Minder faciliteiten zoals een leeszaal.
107	Beëindiging subsidie schoolsportdagen / -dammen	€ 1.000 structureel vanaf 2020	Geen ondersteuning vanuit de gemeente meer bij de organisatie van sportieve evenementen door scholen.

	Bijstelling budget zonder beleidsconsequenties	€ 10.000 structureel vanaf 2022	Geen
--	--	---------------------------------	------

Kengetallen

Voor inzicht in de kengetallen wordt verwezen naar de Jaarstukken 2018.

Relevante (beleids)documenten

Bij de programmabegroting 2020-2023 zal inzicht worden gegeven in de relevante beleidskaders.

Onderwijs en kinderopvang

Wat willen we bereiken?

Wij willen goede onderwijshuisvesting voor de lokale onderwijsinstellingen. We bieden meer ruimte om peuters goed voor te bereiden op het onderwijs. We stimuleren zelfredzaamheid van schoolgaande jeugd die naar het speciaal onderwijs gaan.

Wat stellen we voor om financieel gezond te worden?

Nr.	Voorstel	Bedrag bezuiniging / bijstelling beleid / verhoging inkomsten	Gevolgen voor inwoners / organisaties / bedrijven
44	Zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid jongeren Voortgezet Speciaal onderwijs vergroten	€ 15.000 structureel vanaf 2020	Via een keukentafelgesprek met de ouders wordt gekeken hoe hun kind kan toewerken naar zelfstandigheid met het openbaar vervoer of de fiets.
40	Aanpassen verordening leerlingenvervoer: Vanaf 10 jaar jongeren met fiets of openbaar vervoer naar school en niet meer standaard met de taxi	€ 21.000 structureel vanaf 2020	Kinderen van 10 en 11 jaar die geen handicap of beperking hebben en naar het (speciaal) (basis)onderwijs gaan binnen een afstand van 10 km laten fietsen en geen km-vergoeding of taxivervoer meer vergoeden.

Kengetallen

Voor inzicht in de kengetallen wordt verwezen naar de Jaarstukken 2018.

Relevante (beleids)documenten

Bij de programmabegroting 2020-2023 zal inzicht worden gegeven in de relevante beleidskaders.

Financiële ontwikkelingen programma

Programma 3 - Sociaal Domein en Samenleving

	Rekening 2018	Begroting 2019 NW	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten						
Incidenteel	€ 0	€ 499	€ 178	€ 190	€ 50	€ 0
Structureel (incl. organisatie)	€ 26.932	€ 24.999	€ 24.232	€ 23.864	€ 23.751	€ 23.775
Totale lasten (excl. bestemming)	€ 26.932	€ 25.498	€ 24.410	€ 24.054	€ 23.801	€ 23.775
Baten						
Incidenteel	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Structureel	€ 19.168	€ 17.267	€ 5.994	€ 5.849	€ 5.804	€ 5.808
Totale baten (excl. bestemming)	€ 19.168	€ 17.267	€ 5.994	€ 5.849	€ 5.804	€ 5.808
Saldo excl. bestemmingen	-€ 7.764	-€ 8.231	-€ 18.415	-€ 18.205	-€ 17.997	-€ 17.966
Bestemmingen						
Toevoeging aan reserves	€ 0	€ 1.140	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Onttrekking aan reserves	€ 0	€ 2.064	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Bestemmingen per saldo	€ 0	€ 924	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Saldo incl. bestemmingen	-€ 7.764	-€ 7.307	-€ 18.415	-€ 18.205	-€ 17.997	-€ 17.966
	nadelig	nadelig	nadelig	nadelig	nadelig	nadelig

Financiële ontwikkelingen werkgebieden

Onder dit programma vallen de volgende werkgebieden. De bedragen zijn de saldi inclusief bestemming dus na toevoeging en onttrekking aan reserves.

	2018 Rek	2019 NW	2020	2021	2022	2023
Werkgebieden x € 1.000	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Werk en Inkomen	-€ 2.235	-€ 2.028	-€ 4.079	-€ 4.086	-€ 4.094	-€ 4.099
Jeugdzorg	-€ 93	-€ 573	-€ 4.117	-€ 3.967	-€ 3.817	-€ 3.767
Volksgesondheid	-€ 672	-€ 734	-€ 754	-€ 758	-€ 763	-€ 767
Maatschappelijke Ondersteuning en Welzijn	-€ 1.766	-€ 1.273	-€ 6.527	-€ 6.491	-€ 6.503	-€ 6.518
Sport, Kunst en Cultuur	-€ 1.568	-€ 1.553	-€ 1.600	-€ 1.559	-€ 1.465	-€ 1.456
Onderwijs en Kinderopvang	-€ 1.430	-€ 1.147	-€ 1.340	-€ 1.345	-€ 1.355	-€ 1.360
Totaal 3 Sociaal Domein en Samenleving	-€ 7.764	-€ 7.308	-€ 18.417	-€ 18.206	-€ 17.997	-€ 17.967

Toelichting financiële ontwikkelingen

Autonome ontwikkelingen

Werk en inkomen

Op basis van het nader voorlopig budget 2019 wordt de rijksuitkering BUIG in 2020 naar boven bijgesteld met € 79.000. Er wordt fors ingezet op het verlagen van het aantal uitkeringen waardoor we hierop een voordeel verwachten in 2020 van € 338.000. In de navolgende jaren gaan we uit van een verdere verlaging van de uitkeringslasten van € 150.000 structureel in 2021 en nog eens € 50.000 structureel in 2022. De rijksuitkering BUIG wordt voor dezelfde bedragen naar beneden bijgesteld omdat deze bij een verlaging van de uitkeringslasten door het Rijk naar beneden wordt aangepast.

Volksgezondheid

Op basis van de begroting 2020-2023 van de GGD NOG wordt de inwonerbijdrage voor Publieke gezondheid en Jeugdgezondheidszorg in totaal met € 14.000. De bijdrage aan Verian wordt verhoogd met € 23.000 voor de uitvoering van het rijksvaccinatieprogramma. Hiervoor hebben we als gemeente middelen ontvangen in de algemene uitkering Gemeentefonds.

Wet maatschappelijk ondersteuning en Welzijn

Door de toepassing van het abonnementstarief WMO verwachten we met ingang van 2020 structureel € 50.000 minder aan eigen bijdragen te ontvangen.

Financieel gezond

Werk en inkomen

In het kader van Financieel gezond wordt invulling gegeven aan de taakstelling op minimabeleid van € 100.000 vanaf 2020 door het inzetten van een Voorzieningswijzer en het schrappen van een aantal regelingen binnen het minimabeleid. Dit levert een besparing op van € 143.000. Er wordt dus € 43.000 meer bespaard op het minimabeleid dan verwacht.

In de bijlagen die ter informatie bij deze Perspectiefnota worden betrokken is de Bijlage 05 – Onderbouwing voorstel Minimabeleid opgenomen.

Daarnaast verwachten we door aanpassing van het beleid voor de bijzondere bijstand en door het sluiten van een contract met een nieuwe aanbieder voor de schuldhulpverlening een bedrag van € 50.000 te besparen.

Binnen de uitvoering van de Participatiewet worden de volgende zaken in 2019 onderzocht:

- Uitvoering rechtmatigheid: het contract met uitvoerder Apeldoorn is pro-forma opgezegd. Meerdere uitvoeringsscenario's worden onderzocht;
- Uitvoeringsrichtlijnen Participatiewet: er worden in het 2^e deel van 2019 uitvoeringsrichtlijnen opgesteld voor de uitvoering van de Participatiewet;

Jeugdzorg

De taakstelling op Jeugdzorg in 2020 wordt naar beneden bijgesteld van € 150.000 naar € 50.000. In 2020 verwachten we deze taakstelling te realiseren door de inzet van een POH-Jeugd (zie Nieuw beleid, Jeugdzorg)

In 2021 is een taakstelling van € 200.000 en vanaf 2022 € 300.000 opgenomen in de programmabegroting 2019-2022. Wij verwachten hier invulling aan te geven door de inzet van de POH-Jeugd en de overige zaken die uit de onderzoeken gaan komen.

Binnen de uitvoering van de Jeugdwet worden ook een aantal zaken onderzocht:

- Verwijsgedrag Team voor Elkaar (TVE). Op basis van dit onderzoek zullen uitvoeringsrichtlijnen worden opgesteld om te sturen op inzet van lichtere vormen van zorg;
- Accountmanagement op cliënt niveau richting aanbieders: onderzocht wordt hoe we deze functie kunnen inrichten om meer regie en sturing te hebben op duur, looptijd en resultaten van ingekochte zorg.
- Vroeg signaleren en normaliseren binnen het onderwijs: onderzocht wordt hoe we zowel het vroeg signaleren en het normaliseren binnen het onderwijs kunnen stimuleren;
- Kortdurende cliëntondersteuning. Deze taak wordt nu al binnen het TVE uitgevoerd. Onderzocht wordt hoe deze functie voor jeugdzorg kunnen versterken zodat er minder inzet van maatwerkvoorzieningen nodig is;

Volksgezondheid

In het kader van Financieel gezond wordt een bedrag van € 17.500 structureel afgeraamd door bijstelling van het budget gezondheidszorg en stoppen met de bekostiging van de logopedische screening van 2-4 jarigen.

Wet maatschappelijk ondersteuning en Welzijn

In het kader van Financieel gezond wordt de begroting met een bedrag van € 135.000 naar beneden bijgesteld. Voor toelichting op de voorstellen wordt verwezen naar de tabel met voorstellen bij het Werkgebied Wet maatschappelijke ondersteuning en Welzijn.

De taakstelling van € 200.000 op begeleiding en ondersteuning kan naar verwachting maar voor € 100.000 worden ingevuld door aanpassing van de uitvoeringsregels. Dit zorgt voor een nadeel van € 100.000 in dit werkgebied.

Door de verschuiving van een aantal incidentele budgetten van 2019 naar 2020 wordt het incidentele budget in 2020 met € 48.000 verhoogd.

Binnen de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning worden een aantal zaken onderzocht:

- Uitvoeringsrichtlijn Team Voor Elkaar (TVE) Doel is het TVE goede uitvoeringsrichtlijnen te bieden zodat zij in staat zijn om het leefringenmodel effectiever toe te passen waardoor de druk op inzet maatwerkvoorzieningen gaat afnemen. De uitvoeringsrichtlijnen geven eveneens richting aan de wijze waarop ingezet wordt op lichtere vormen van zorg waar mogelijk en vermindering van zware en dure maatwerkvoorzieningen;
- Uitvoeringsrichtlijn TVE: Doel is om uitvoeringsrichtlijnen, die leiden tot effectievere en efficiëntere uitvoering door onder meer vereenvoudiging van regels en minder administratie. Deze richtlijnen kunnen dus ook bijdragen aan een capaciteitsbesparing van de organisatie.
- PGB: doel is om te komen tot een geactualiseerde PGB-notitie die maatregelen bevat om kosten te verlagen. Tevens zijn regels vereenvoudigd met als doel om het Team voor Elkaar te helpen bij een effectievere en kostenverlagende uitvoering.
- Begeleiding groep als algemene voorziening: onderzocht wordt of we een algemene voorziening begeleiding groep kunnen inrichten om daarmee kosten maatwerk te beperken

Sport, kunst en cultuur

In het kader van Financieel gezond is een bedrag van € 5.100 afgeraamd voor de subsidies aan de muziekverenigingen en Culturele stichting.

Onderwijs en kinderopvang

Vanaf 2020 verwachten we in totaal € 36.000 structureel te kunnen besparen op de vervoerskosten voor kinderen in het (Voortgezet) speciaal (basis)onderwijs.

Nieuw beleid 2020-2023

Jeugdzorg

Vanaf het 2e halfjaar 2019 starten we een project met huisartsen in de gemeente waarbij een POH-Jeugd (Praktijk Ondersteuner Huisartsen) wordt ingezet. Voor de inzet van een POH-Jeugd wordt voorgesteld om een budget van € 100.000 in 2020 en 2021 en € 50.000 in 2022 beschikbaar te stellen. Hiermee verwachten we voor € 50.000 invulling te kunnen geven aan de taakstelling op Jeugdzorg in 2020 oplopend naar € 100.000 in 2021.

Portefeuillehouders: A.J. van Hedel, P.J.Q. Steinweg en E. van Ooijen**Dit programma gaat over de volgende werkgebieden**

- Bedrijfsvoering
- Financiering en overig

Bedrijfsvoering

Wat willen we bereiken?

De ingezette organisatieontwikkeling 'Wij werken voor Brummen' wordt voortgezet. De organisatie werkt klant- en procesgericht en hanteert 'lean' als leidend principe.

De meerjarige formatieplanning bevat de verwachte uitstroom van personeel, zodat we vroegtijdig kunnen inspelen op personele mutaties. Daarbij zijn en blijven we kritisch op de noodzaak van invulling van vacatures. Met het oog hierop willen we medewerkers ontwikkelen en de flexibiliteit vergroten afhankelijk van ontwikkelingen in wet- en regelgeving, landelijke ontwikkelingen en bestuurlijke ambities.

In 2020 is de inkoop van gemeenten minimaal 10% circulair, in 2023 is dat minimaal 25%. In het inkoopnetwerk Stedendriehoek delen inkopers van de samenwerkende gemeenten in de Cleantech Regio hun kennis en best practices. Sinds kort staat ook circulair inkopen op hun agenda.

Wat stellen we voor om financieel gezond te worden?

Nr.	Voorstel	Bedrag bezuiniging / bijstelling beleid / verhoging inkomsten	Gevolgen voor inwoners / organisaties / bedrijven
	Bijstelling budget zonder beleidsconsequenties	€ 6.000 structureel vanaf 2020	Geen
	Aanvullende taakstelling op organisatie met gevolgen voor de dienstverlening	€ 100.000 structureel vanaf 2020	Worden in de programmabegroting 2020-2023 in beeld gebracht.

Kengetallen

Voor inzicht in de kengetallen wordt verwezen naar de Jaarstukken 2018.

Relevante (beleids)documenten

Bij de programmabegroting 2020-2023 zal inzicht worden gegeven in de relevante beleidskaders.

Financiering en overig

Wat willen we bereiken?

We willen een financieel gezonde gemeente zijn. Daarom stellen we elk jaar een (meerjaren)begroting vast die sluitend is. Kijken we naar de verhouding tussen de algemene reserve en de ingeschatte risico's, dan gaan we uit van een weerstandratio van 1,4 tot 2. Deze ratio moet minimaal 2 kalenderjaren achter elkaar boven de 1,4 uitkomen om uit te sluiten dat het een incident is. De grootste risico's zijn de grondexploitaties (in Eerbeek) en de kosten in het sociaal domein. In de raadsvergadering van de 27 juni 2019 wordt de benodigde omvang van het weerstandsvermogen opnieuw vastgesteld op basis van de risico-inventarisatie 2019.

Wat stellen we voor om financieel gezond te worden?

Nr.	Voorstel	Bedrag bezuiniging / bijstelling beleid / verhoging inkomsten	Gevolgen voor inwoners / organisaties / bedrijven
47	Inkomsten OZB verhogen vanaf 2020 tot benadering Gelders gemiddelde	€ 700.000 structureel waarvan € 350.000 wordt ingezet voor Eerbeek Loenen 2030. Zie ook programma 2, werkgebied Ruimte voor Eerbeek / Eerbeek 2030	De belastingen gaan omhoog.
71	Verhogen toeristenbelasting met 10%	€ 80.000 waarvan 25% (€ 20.000) wordt toegevoegd aan de reserve Toerisme en recreatie	Kans op minder overnachtingen waardoor minder bestedingen in de lokale economie
	Bijstelling budget zonder beleidsconsequenties	€ 500	Geen

Kengetallen

Voor inzicht in de kengetallen wordt verwezen naar de Jaarstukken 2018.

Relevante (beleids)documenten

Bij de programmabegroting 2020-2023 zal inzicht worden gegeven in de relevante beleidskaders.

Financiële ontwikkelingen programma

Programma 4 - Bedrijfsvoering en Financiering

	Rekening 2018	Begroting 2019 NW	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten						
Incidenteel	€ 0	€ 8	€ 0	€ 0	€ 13	€ 0
Structureel (incl. organisatie)	€ 7.697	€ 7.496	€ 7.982	€ 8.373	€ 8.791	€ 9.166
Totale lasten (excl. bestemming)	€ 7.697	€ 7.504	€ 7.982	€ 8.373	€ 8.804	€ 9.166
Baten						
Incidenteel	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Structureel	€ 21.263	€ 21.842	€ 34.996	€ 35.836	€ 36.697	€ 37.623
Totale baten (excl. bestemming)	€ 21.263	€ 21.842	€ 34.996	€ 35.836	€ 36.697	€ 37.623
Saldo excl. bestemmingen	€ 13.566	€ 14.338	€ 27.014	€ 27.463	€ 27.893	€ 28.457
Bestemmingen						
Toevoeging aan reserves	€ 0	€ 247	€ 207	€ 210	€ 213	€ 215
Onttrekking aan reserves	€ 0	€ 528	€ 0	€ 0	€ 8	€ 0
Bestemmingen per saldo	€ 0	€ 281	-€ 207	-€ 210	-€ 205	-€ 215
Saldo incl. bestemmingen	€ 13.566	€ 14.619	€ 26.807	€ 27.253	€ 27.688	€ 28.242
	voordelig	voordelig	voordelig	voordelig	voordelig	voordelig

Financiële ontwikkelingen werkgebieden

Onder dit programma vallen de volgende werkgebieden. De bedragen zijn de saldi inclusief bestemming dus na toevoeging en onttrekking aan reserves.

	2018 Rek	2019 NW	2020	2021	2022	2023
Werkgebieden x € 1.000	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Bedrijfsvoering	-€ 6.696	-€ 7.025	-€ 7.564	-€ 7.854	-€ 8.168	-€ 8.437
Financiering en Overig	€ 20.262	€ 21.644	€ 34.371	€ 35.107	€ 35.857	€ 36.678
Totaal 4 Bedrijfsvoering en Financiering	€ 13.566	€ 14.619	€ 26.807	€ 27.253	€ 27.689	€ 28.241

Toelichting financiële ontwikkelingen

Autonome ontwikkelingen

Bedrijfsvoering

Met de indiensttreding van de SW-medewerkers vanaf 2019 is het aantal medewerkers in de buitendienst uitgebreid. Als gevolg hiervan hebben we de gemeentewerf uitgebreid op de locatie in Brummen en aan de Kollergang in Eerbeek. Als gevolg hiervan nemen de huisvestingskosten voor de buitendienst toe met € 50.000. Deels is hiermee al rekening gehouden in de begrotingswijziging Werkfit die als bijlage is opgenomen bij de 1e bestuursrapportage 2019.

Als gevolg van de uitbreiding van het wagenpark van de buitendienst stijgen de kosten voor brandstof, keuringen en onderhoud. In totaal gaat het om een bedrag van € 23.000 structureel. Omdat we een aantal tractiemiddelen later gaan vervangen dan gepland, levert dit in 2020 een incidenteel voordeel op kapitaallasten op van € 35.000.

Als gevolg van de uitbreiding van het personeelsbestand met de SW-medewerkers nemen ook de HRM-gerelateerde kosten zoals bedrijfskleding, kerstpakketten, afscheid en jubilea en personeelsactiviteiten toe. In totaal gaat het om een bedrag van € 32.000.

Voor automatisering stijgen de kosten met € 98.000. Dit wordt veroorzaakt doordat door extra investeringen in onder andere zaakgericht werken en LEEF de kapitaallasten hoger zijn dan geraamd. Daarnaast hebben we een aantal software-applicaties aangeschaft voor Werkfit. De jaarlijkse kosten hiervoor bedragen € 18.000. Met deze kosten is rekening gehouden in de begrotingswijziging Werkfit in de 1e bestuursrapportage 2019.

Tenslotte hebben we te maken met hogere licentiekosten door uitbreiding van het personeelsbestand, hogere kosten voor de helpdesk en dient het budget voor kleine investeringen verhoogd te worden. In totaal een bedrag van € 40.000.

In de vastgestelde kaders Financieel gezond Brummen (D293484) hebben we als uitgangspunt voor de indexering van de salarissen opgenomen de prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers zoals opgenomen in de jaarlijkse meicirculaire. De meicirculaire 2019 is bij het samenstellen van deze Perspectiefnota nog niet verschenen. Daarom gaan we uit van de cijfers die opgenomen zijn in meicirculaire 2018. Voor 2020 betekent dat dat lonen geïndexeerd worden met 3,2%. Mede hierdoor stijgen de salarislasten in 2020 met € 540.000.

Financieel gezond

Bedrijfsvoering

In het kader van Financieel gezond wordt een bedrag van € 6.000 afgeraamd zonder beleidsconsequenties.

Op de organisatie zal aanvullend op de bestaande taakstelling € 100.000 extra worden bezuinigd. Deze aanvullende taakstelling wordt in de komende maanden uitgewerkt in concrete voorstellen die de dienstverlening van de gemeente aan inwoners, organisaties en bedrijven zullen raken. In de programmabegroting 2020-2023 zullen deze concrete voorstellen worden verwerkt.

In de bijlagen die ter informatie bij deze Perspectiefnota worden betrokken is Bijlage 06 – Informatie over de taakstelling op organisatiekosten opgenomen.

Financiering en overig

In het kader van Financieel gezond is aangegeven dat we de inkomsten op de Onroerend zaakbelasting (OZB) kunnen verhogen vanaf 2020 tot benadering van het Gelders gemiddelde. Dit betekent een structurele verhoging van de OZB-opbrengst met € 700.000. De helft van deze opbrengst willen we gebruiken om de benodigde investeringen in Eerbeek-Loenen 2030 te kunnen bekostigen.

Daarnaast wordt voorgesteld om de toeristenbelasting te verhogen met 10% waarbij 25% van de verhoging wordt toegevoegd aan de reserve Toerisme & Recreatie en hiermee toekomt aan de toeristische sector. Dit levert per saldo een voordeel op van € 60.000.

Nieuw beleid 2020-2023

Niet van toepassing

Bijlagen

Bijlage 1 - De meerjarige resultaten van alle programma's

2020

2023

In onderstaande tabel een totaaloverzicht van de uitkomsten voor en na bestemming in de verschillende jaren, inclusief inzicht in de incidentele baten en lasten.

Totaal van de Programma's						
	Rekening 2018	Begroting 2019 NW	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten						
Incidenteel	€ 0	€ 1.695	€ 620	€ 559	€ 413	€ 336
Structureel (incl. organisatie)	€ 49.081	€ 45.586	€ 46.287	€ 46.676	€ 47.127	€ 47.630
Totale lasten (excl. bestemming)	€ 49.081	€ 47.281	€ 46.907	€ 47.235	€ 47.540	€ 47.966
Baten						
Incidenteel	€ 0	€ 513	€ 50	€ 150	€ 0	€ 0
Structureel	€ 48.397	€ 44.849	€ 46.769	€ 47.283	€ 48.134	€ 49.166
Totale baten (excl. bestemming)	€ 48.397	€ 45.362	€ 46.819	€ 47.433	€ 48.134	€ 49.166
Saldo excl. bestemmingen	-€ 684	-€ 1.919	-€ 88	€ 198	€ 593	€ 1.201
Bestemmingen						
Toevoeging aan reserves	€ 0	€ 1.562	€ 207	€ 210	€ 213	€ 215
Onttrekking aan reserves	€ 0	€ 3.517	€ 611	€ 659	€ 591	€ 521
Bestemmingen per saldo	€ 0	€ 1.955	€ 404	€ 449	€ 379	€ 306
Saldo incl. bestemmingen	-€ 684	€ 36	€ 316	€ 646	€ 972	€ 1.507

nadelig voordelig voordelig voordelig voordelig voordelig

In de kolom 2018 zijn de cijfers van de nog niet vastgestelde jaarrekening 2018 opgenomen. De kolom 2019 bevat de cijfers van de vastgestelde begroting 2019, inclusief de effecten van de nog niet vastgestelde 1^e bestuursrapportage 2019.

Bijlage 2 – Uitkomst van de werkgebieden

2020

2023

Werkgebieden x € 1.000	2018 Realisatie			2019 Na wijziging			2020			2021			2022			2023		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Bestuur en Dienstverlening	€ 2.672	€ 507	-€ 2.165	€ 2.582	€ 389	-€ 2.193	€ 2.491	€ 337	-€ 2.155	€ 2.534	€ 349	-€ 2.185	€ 2.550	€ 305	-€ 2.245	€ 2.586	€ 309	-€ 2.277
Veiligheid, Handhaving en Toezicht	€ 2.078	€ 11	-€ 2.067	€ 2.072	€ 9	-€ 2.063	€ 2.133	€ 9	-€ 2.123	€ 2.151	€ 9	-€ 2.142	€ 2.185	€ 9	-€ 2.176	€ 2.196	€ 10	-€ 2.187
Totaal 1 Bestuur en veiligheid	€ 4.750	€ 518	-€ 4.232	€ 4.654	€ 398	-€ 4.256	€ 4.624	€ 346	-€ 4.278	€ 4.685	€ 358	-€ 4.327	€ 4.735	€ 314	-€ 4.421	€ 4.782	€ 319	-€ 4.464

Werkgebieden x € 1.000	2018 Realisatie			2019 Na wijziging			2020			2021			2022			2023		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
CO2 neutraliteit	€ 213	€ 85	-€ 128	€ 215	€ 30	-€ 185	€ 190	€ 11	-€ 179	€ 281	€ 11	-€ 270	€ 270	€ 0	-€ 270	€ 270	€ 0	-€ 270
Duurzaam Landschap en Biodiversiteit	€ 499	€ 13	-€ 485	€ 379	€ 40	-€ 338	€ 369	€ 0	-€ 369	€ 365	€ 0	-€ 364	€ 365	€ 0	-€ 365	€ 366	€ 0	-€ 366
Circulariteit, Klimaat en Openbare Ruimte	€ 6.063	€ 4.902	-€ 1.162	€ 6.117	€ 4.812	-€ 1.305	€ 6.551	€ 5.132	-€ 1.419	€ 6.688	€ 4.980	-€ 1.709	€ 6.796	€ 4.983	-€ 1.813	€ 6.852	€ 5.013	-€ 1.839
Ruimte voor Eerbeek / Eerbeek - Loenen 2030	€ 1.082	€ 837	-€ 245	€ 1.133	€ 652	-€ 481	€ 1.081	€ 0	-€ 1.081	€ 1.106	€ 0	-€ 1.106	€ 1.106	€ 0	-€ 1.106	€ 1.106	€ 0	-€ 1.106
Centrum Brummen	€ 20	€ 0	-€ 20	€ 50	€ 0	-€ 50	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Economie, Recreatie en Toerisme	€ 313	€ 222	-€ 91	€ 273	€ 213	-€ 59	€ 253	€ 193	-€ 59	€ 293	€ 193	-€ 99	€ 292	€ 193	-€ 99	€ 292	€ 193	-€ 99
Cultureel Erfgoed en Monumenten	€ 180	€ 111	-€ 70	€ 115	€ 0	-€ 115	€ 113	€ 0	-€ 113	€ 113	€ 0	-€ 113	€ 123	€ 0	-€ 123	€ 113	€ 0	-€ 113
Verkeer en Vervoer	€ 352	€ 8	-€ 344	€ 369	€ 15	-€ 354	€ 233	€ 15	-€ 217	€ 232	€ 15	-€ 217	€ 232	€ 15	-€ 217	€ 232	€ 15	-€ 217
Ruimtelijke Ordening / Omgevingswet	€ 443	€ 262	-€ 181	€ 350	€ 117	-€ 233	€ 485	€ 66	-€ 419	€ 431	€ 167	-€ 264	€ 401	€ 17	-€ 384	€ 401	€ 17	-€ 384
Wonen	€ 536	€ 1.008	€ 472	€ 801	€ 900	€ 100	€ 618	€ 676	€ 58	€ 614	€ 682	€ 68	€ 614	€ 693	€ 79	€ 610	€ 700	€ 90
Totaal 2 Ruimtelijke ontwikkeling en beheer	€ 9.701	€ 7.448	-€ 2.254	€ 9.802	€ 6.779	-€ 3.020	€ 9.893	€ 6.093	-€ 3.798	€ 10.123	€ 6.048	-€ 4.074	€ 10.199	€ 5.901	-€ 4.298	€ 10.242	€ 5.938	-€ 4.304

Werkgebieden x € 1.000	2018 Realisatie			2019 Na wijziging			2020			2021			2022			2023		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Werk en Inkomen	€ 9.442	€ 7.207	-€ 2.235	€ 9.449	€ 7.421	-€ 2.028	€ 8.907	€ 4.828	-€ 4.079	€ 8.765	€ 4.678	-€ 4.086	€ 8.722	€ 4.628	-€ 4.094	€ 8.727	€ 4.628	-€ 4.099
Jeugdzorg	€ 4.203	€ 4.110	-€ 93	€ 4.616	€ 4.042	-€ 573	€ 4.117	€ 0	-€ 4.117	€ 3.967	€ 0	-€ 3.967	€ 3.817	€ 0	-€ 3.817	€ 3.767	€ 0	-€ 3.767
Volksgezondheid	€ 679	€ 7	-€ 672	€ 742	€ 7	-€ 734	€ 754	€ 0	-€ 754	€ 758	€ 0	-€ 758	€ 763	€ 0	-€ 763	€ 767	€ 0	-€ 767
Maatschappelijke Ondersteuning en Welzijn	€ 8.736	€ 6.970	-€ 1.766	€ 8.281	€ 7.008	-€ 1.273	€ 6.996	€ 469	-€ 6.527	€ 6.962	€ 471	-€ 6.491	€ 6.976	€ 473	-€ 6.503	€ 6.992	€ 475	-€ 6.518
Sport, Kunst en Cultuur	€ 1.974	€ 406	-€ 1.568	€ 1.914	€ 362	-€ 1.553	€ 1.957	€ 357	-€ 1.600	€ 1.918	€ 360	-€ 1.559	€ 1.828	€ 363	-€ 1.465	€ 1.821	€ 365	-€ 1.456
Onderwijs en Kinderopvang	€ 1.899	€ 469	-€ 1.430	€ 1.636	€ 490	-€ 1.147	€ 1.680	€ 340	-€ 1.340	€ 1.684	€ 340	-€ 1.345	€ 1.695	€ 340	-€ 1.355	€ 1.700	€ 340	-€ 1.360
Totaal 3 Sociaal Domein en Samenleving	€ 26.933	€ 19.169	-€ 7.764	€ 26.638	€ 19.330	-€ 7.308	€ 24.411	€ 5.994	-€ 18.417	€ 24.054	€ 5.849	-€ 18.206	€ 23.801	€ 5.804	-€ 17.997	€ 23.774	€ 5.808	-€ 17.967

Werkgebieden x € 1.000	2018 Realisatie			2019 Na wijziging			2020			2021			2022			2023		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Bedrijfsvoering	€ 6.949	€ 253	-€ 6.696	€ 7.200	€ 175	-€ 7.025	€ 7.613	€ 49	-€ 7.564	€ 7.902	€ 48	-€ 7.854	€ 8.224	€ 55	-€ 8.168	€ 8.484	€ 47	-€ 8.437
Financiering en Overig	€ 748	€ 21.010	€ 20.262	€ 550	€ 22.195	€ 21.644	€ 576	€ 34.947	€ 34.371	€ 681	€ 35.788	€ 35.107	€ 793	€ 36.650	€ 35.857	€ 897	€ 37.576	€ 36.678
Totaal 4 Bedrijfsvoering en Financiering	€ 7.697	€ 21.263	€ 13.566	€ 7.750	€ 22.370	€ 14.619	€ 8.189	€ 34.996	€ 26.807	€ 8.583	€ 35.836	€ 27.253	€ 9.017	€ 36.705	€ 27.689	€ 9.381	€ 37.623	€ 28.241

Hieronder zijn de financiële uitgangspunten opgenomen die zijn gehanteerd bij het opstellen van deze Perspectiefnota.

Uitgangspunten	Perspectiefnota 2020-2023
Uitgaven	
Prijsstijging 2020 (inflatie)	Uitbestedings- en subsidiebudgetten zijn, waar dat aan de orde is, meerjarig geïndexeerd met een percentage van 2,4% per jaar.
Gemeenschappelijke regelingen	Gemeentelijk bijdrage is gebaseerd op de meest recente beschikbare gegevens (Concept begroting 2020)
Salarissen	De ramingen 2020 zijn gebaseerd op de cao die loopt tot 1 januari 2019. Er is op dit moment nog geen nieuwe cao voor 2019 en volgende jaren vastgesteld. I In de kaders Financieel gezond Brummen (D293484) staat dat als uitgangspunt voor de indexering van salarissen in de programmabegroting 2020-2023 moet worden gehanteerd de Prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers zoals opgenomen in de jaarlijkse meicirculaire t-1. Voor deze Perspectiefnota gaan we uit van de cijfers in de laatste bekende circulaire, de meicirculaire 2018. Op basis hiervan zijn de volgende indexeringen voor salarissen opgenomen in: 2020: 3,2% 2021: 2,7% 2022: 3,2% 2023: 3,2%
Kapitaallasten	Op basis van de staat van activa per 31-12-2018 en de lopende investeringen in 2019.
Rentelasten	Op basis van de leningenportefeuille tot en met 2018 en de ontwikkeling financieringsbehoefte.
Rente over activa	Op basis van de begrotingsvoorschriften wordt gewerkt met de zogenoemde renteomslag. De totale rentelast wordt via een gemiddeld percentage omgeslagen over de boekwaarde van de activa. Voor 2020 en volgende jaren bedraagt de renteomslag 0,5%.
Eigen financieringsmiddelen (eigen vermogen / voorzieningen)	Hierover wordt geen rente berekend.
Opbrengsten	
Onroerende zaakbelastingen	In deze nota is het financieel perspectief gebaseerd op verhoging van de belastinginkomsten uit de OZB met de inflatiecorrectie. Ge-rekend is met een jaarlijks percentage van 2,4%. Daarnaast is in het kader van Financieel gezond een voorstel opgenomen tot verhoging van de OZB om het Gelders gemiddelde te benaderen.

Uitgangspunten	Perspectiefnota 2020-2023
Toeristenbelasting	Inflatiecorrectie met 2,4%. Daarnaast is in het kader van Financieel gezond een voorstel opgenomen om de toeristenbelasting met 10% te verhogen waarbij 25% van de hogere inkomsten wordt toegevoegd aan de reserve Toerisme en recreatie.
Afvalstoffenheffing en rioolrechten	Uitgangspunt bij de verwijdering van huishoudelijk afval en het rioolbeheer is 100% kostendekking. Jaarlijkse overschotten of tekorten verrekenen we achteraf met de reserve en voorziening. Door deze werkwijze heeft de hoogte van deze inkomsten geen effect op het financieel perspectief. Uiteraard is de hoogte van deze heffingen wel van belang voor het bedrag dat inwoners jaarlijks betalen aan woonlasten.
Grafrechten	Inflatiecorrectie met 2,4%.
Leges	Beleidsmatig uitgangspunt is inflatiecorrectie met 2,4% en maximaal 100% kostendekking.
Rente verstrekte leningen	Op basis van de bestaande verstrekte leningenportefeuille
Overige uitgangspunten	
Onvoorziene uitgaven	Voor onvoorziene uitgaven is een begrotingspost van € 10.000 opgenomen.
Algemene uitkering gemeentefonds	Op basis van de decembercirculaire 2018.
Aantal inwoners	Voor de berekening van de algemene uitkering is uitgegaan van een inwoneraantal van 20.769 voor de jaren 2020 t/m 2023.
Aantal woningen	Voor de berekening van de algemene uitkering is uitgegaan van de volgende aantallen: 2020: 9.331 2021: 9.356 2022: 9.381 2023: 9.406

Gemeente Brummen

Postbus 5, 6970 AA Brummen, tel. (0575) 56 82 33, fax (0575) 56 82 88

www.brummen.nl, e-mail: gemeente@brummen.nl